

Londra, 25 ianuarie 1815

Azi-dimineață, am citit în gazetă că, din ordinul fratelui, reînscăunatul Ludovic al XVIII-lea, trupurile ultimului rege și al ultimei regine a Franței au fost exhumate din mormintele aflate în vechiul cimitir La Madeleine, devenit între timp grădină privată. Rămășițele pământești au fost mutate cu onoruri regale în Biserica Sfântul Denis, locul de veci al regilor și reginelor Franței de mai bine de douăsprezece secole.

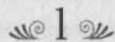
La puțină vreme după ce au început să-i dezgroape, a fost găsită regina Maria Antoaneta; rămășițele regelui Ludovic al XVI-lea au fost reperate în ziua următoare. De asemenea, au fost căutate osemintele surorii celei mai mici a regelui, madame Elisabeth, în cimitirul Les Errancis. Până în vara anului 1794, ghilotina umpluse cimitirul La Madeleine, iar oficialitățile deschiseseră un nou cimitir pentru a face față cadavrelor tot mai numeroase. Cea de-a doua investigație n-a avut succes. Cei doi monarhi au avut parte de sicrie și de execuții individuale, în timp ce madame Elisabeth a fost ghilotinată spre sfârșitul „Terorii“, făcând parte dintr-un lot de douăzeci și cinci de prizonieri. Rămășițele le-au fost aruncate laolaltă într-o groapă comună. După cum prevedea legea, trupurile au fost dezbrăcate de toate hainele care, după executarea sentinței capitale, erau confiscate de către națiune alături de alte averi. Chiar și imediat după înmormântare,

orice identificare ar fi fost imposibilă. Cu toate acestea, sunt încredințată că Dumnezeu va trece cu vederea lipsa slujbelor cuvenite, care, în acele zile, le-au fost refuzate multora.

Alte victime ale ghilotinei, dintre care pe unii i-am cunoscut și îndrăgit, au rămas de asemenea înmormântate în La Madeleine și Les Errancis, regaliști și revoluționari deopotrivă, amestecați pe veci în morminte anonime.

Veștile din Paris nu m-au lăsat indiferentă. Nu-mi mai stă în fire să plâng și totuși simt cum lacrimile mă înăbușă. Știu că nu trebuie să-mi dau frâu liber, pentru că este mult mai ușor să te abții de la plâns decât să i te supui. Însă de la marea revoluție au trecut mai bine de douăzeci de ani și, în cele din urmă, ar fi timpul să-mi dezgrop morții și să încerc să-i readuc la viață, oricât de palidă ar fi reprezentarea condeiului.

O parte din evenimentele relatate aici îmi sunt cunoscute numai mie și poate fiicei mele. Nu-mi pot da seama ce amintiri are pentru că, dincolo de prudență și pudoare sau din dorința de a nu ne împărtăși durerile comune ale trecutului, n-am vorbit niciodată despre cele întâmplate până la sosirea noastră în Anglia, în 1794. Pe atunci, era doar un copil și probabil că nici n-a înțeles și nici nu a reținut multe din ce a văzut și auzit. Reamintirea celor ce s-au petrecut îmi provoacă suferință și o dorință profundă de a scrie despre ele; tăinuirea mi-ar fi o povară mult prea grea.

– Domnișoară, iar ai obrajiți spoșiți cu cerneală, spuse sora Suzanne. Ce va crede domnul meu, marchizul, când te va vedea astfel? Ești un copil rău. Adu-ți aminte, copilă, că, de fiecare dată când nu ești cuminte, înfigi și mai adânc cuiele în carnea Prea bunului nostru Mântuitor aflat pe cruce.

Mi-am ridicat privirea. Un strop de cerneală îmi picură din peniță și se împrăștie pe șovăitoarea majusculă *H* care-mi crease

atâtea probleme. M-am sculat și mi-am întins mâinile pentru ca sora Suzanne să-mi lovească palmele cu rigla de lemn. Nu le băgă în seamă și mă apucă de braț ca să mă scoată din clasă.

– Du-te și spală-te pe față, îmi spuse. Maica Louise vrea să te vadă.

Niciodată până atunci, sora Suzanne nu lăsase să-i scape șansa de a-și folosi rigla pe degetele mele. Eram nedumerită și de pomenirea fratelui meu, marchizul. Îmi făcea vizite doar în timpul vacanțelor școlare, pe care le petreceam tot la mănăstire. Era sfârșit de octombrie, anul 1780, și, până la Crăciun, nu mă așteptam la nici o vizită din partea lui.

Mi-am spălat fața cu apă rece la fântâna din curte și, cu inima gata să-mi spargă pieptul, m-am îndreptat spre biroul maicii suferitoare. Acolo mă aștepta fratele meu, care-mi era și tutore, Geraud de Montserrat, marchiz de Castel. Cu cincisprezece ani mai mare decât mine, acesta era întruchiparea blândeții, eleganței și erudiției. Buclele îi încadrau trăsăturile armonioase și bine definite. Avea părul pudrat și strâns cu o panglică de mătase neagră.

– Dumnezeu! spuse el dându-se un pas înapoi ca să mă privească mai bine, ai crescut mult de astă-vară până acum. Deja, ești aproape o femeie în toată firea.

– Da, domnul meu, zise maica Louise, domnișoara de Montserrat și-a depășit în multe privințe vârsta. De când ni s-a alăturat, în acești cinci ani, a progresat mult. Știe să cânte la clavecin, să citească, să scrie și să vorbească în limba franceză. Și-a însușit cunoștințele elementare de dans. De asemenea, are o voce frumoasă, cea mai bună din cor, iar sora Beatrice îi va simți lipsa. Nu este vanitoasă, așa că pot să-o laud deschis. E păcat că nu poate să stea mai mulți ani la noi. Mai are încă multe de învățat. Dar, desigur, dumneavoastră sunteți cel mai în măsură să decideți aceasta și înțeleg că domnia voastră nu se mai poate dispensa de dumneaei.

Lăsam deci în urmă mănăstirea! Mă mira lucrul acesta. Aveam doar unsprezece ani. Celelalte fete trebuiau să rămână acolo până la căsătorie, iar multe dintre ele aveau să se mărite chiar în capela școlii.

Așa cum era obiceiul în familiile cu oarecare stare, la naștere, am fost dusă la o doică pentru a fi alăptată – Marie Labro, în afara

orașului Vic-en-Carladez, în provincia Auvergne. Doica Labro avea cinci băieți, iar cel mai mic, Jacques, a fost *mon frère de lait*, „fratele meu de lapte“, ceea ce înseamnă că am fost alăptați împreună. Am rămas până la șase ani cu doica mea, care a vărsat multe lacrimi când a aflat de la fratele meu că voi fi luată de la ea, nu ca să mă întorc la familia mea, ci ca să intru în pensionul mănăstirii de călugărițe benedictine din Vic.

Când am sosit aici, aveam manierele unei țărăncuțe și m-am confruntat cu disprețul celorlalte colege de școală, toate tinere domnițe ale burgheziei și nobilimii locale. Puteam vorbi doar în *limba occitană*, un vechi idiom din părțile locului, și să folosesc cele douăzeci de cuvinte în limba franceză știute de doica Labro. În Evul Mediu, occitana fusese limba poezilor, însă, din păcate, nu se mai folosea în școli. Cu toate că fusese limba mea maternă, n-am învățat niciodată să scriu sau să citesc în ea. Când era vorbită de bărbați, părea barbară și guturală, însă folosită de femei, în special în gura doicii mele, accentele ei ușoare și ascuțite aduceau a cântec. O preferam pe aceasta în fața tonurilor nazale ale francezei.

După aproximativ o lună petrecută la mănăstire, ajunseseam să vorbesc fluent limba mai formală, însă stigmatul manierelor mele rustice se ținea scai de mine. În plus, după cum îi plăcea sorei Suzanne să spună, eram, cel puțin într-o privință, ca Iuda, trădătorul Domnului nostru Isus Hristos: aveam părul roșcat.

N-am avut nici un regret atunci când fratele meu m-a luat în trăsură. Mă aflam în drum spre castelul Fontfreyde, locul meu de naștere, ca să-mi întâlnesc mama pentru prima dată în unsprezece ani. Nu aveam nici o amintire cu ea, nici cu tatăl meu, care murise pe când eram încă în grija doicii.

I-am pus multe întrebări fratelui meu, dar n-a putut să-mi ofere mai multe informații, în afară de garanția că mama va fi încântată să mă cunoască. Am străbătut satul Lavigerie, așezat în mijlocul pământurilor marchizului, trecând pe lângă spânzurători. Mi-am ferit privirea de sinistrele structuri de lemn.

– Vezi tu, Gabrielle, mi-a zis fratele meu, am păstrat spânzurătorile în condiții excelente. Așa le pot reaminti vasalilor mei că am

drept de supremă judecată pe proprietățile mele, deși mă mulțumesc să las curtea regală de la *Baillage*, din Vic, să pedepsească puzderia de nemernici care-mi năpădesc pământurile. Gabrielle, nu trebuie să uităm cine suntem ori să-i lăsăm pe ceilalți să uite.

Asta însemna că marchizul putea să condamne la moarte pe oricine pentru crimele comise în jurisdicția lui. Mi-am reamintit ziua în care doica Labro mă luase, împreună cu fiii săi, să vedem, în piața principală din Vic, cum este spânzurat un om. Aveam vreo cinci ani pe atunci. Un hoț a cărui vină era aceea că furase din buzunarul unui negustor de la târgul de vite de la Michaelmas a urcat treptele scării din spate. Cu ștreangul strâns în jurul gâtului, i s-a dat brânci ca să moară. S-a schimonosit și s-a zvârcolit cu disperare preț de câteva minute. În cele din urmă, călăul l-a prins pe nenorocit de picioare și l-a tras scurt, ca să-i frângă gâtul. Apoi, complicele lui, dezbrăcat până la jumătate și legat de unul dintre stâlpii spânzurătorii, fu biciuit, iar după aceea marcat pe umăr cu fierul înroșit. Cel de-al doilea hoț era condamnat la doi ani de muncă silnică. Doica arăta înspre funcționarii așezați în tribună, care așteptau să-l ia de acolo, odată încheiată această primă parte a pedepsei. Spectacolul execuției, ne asigurase ea, avea să ne învețe ce este bine și ce e rău. Trebuia să ne arate ce se întâmplă cu ticăloșii de pe lumea aceasta și să ne dea o idee despre ce urmează după. Insistase să-mi țin ochii deschiși și să nu privesc în altă parte.

Deși fratele meu de lapte mă ținea protector de mână, acea demonstrație de cruzime tot m-a îngrozit. Trupul răposatului a fost dat jos și spânzurat din nou, de data aceasta în afara orașului, de stâlpii din trecătoarea Curebourse, unde, de la kilometri distanță, putea fi văzut cum se descompune. Multe săptămâni n-am fost capabilă să-mi întorc privirea în acea direcție, până când Jacques m-a asigurat că n-a mai rămas nimic din trupul acela și că pot să mă uit liniștită.

Am fost ușurată să aud că fratele meu nu alesese să-și exercite privilegiile. Un om de blândețe lui nu putea să aibă nici un fel de legătură cu afacerile oribile ale justiției.

Foarte curând, am zărit castelul Fontfreyde. Marchizul îmi explică faptul că noua clădire înlocuia vechea fortăreață care

supraveghea valea râului Goul și care adusesese putere familiei noastre, cu mult timp înainte de cruciade. Specific stilului muntenesc, castelul avea ziduri de piatră închisă la culoare, lipite cu mortar alb. Acoperișurile abrupte, gândite astfel pentru zăpezile de iarnă, erau făcute din diferite feluri de piatră, la fel ca solzii unui pește uriaș. Cele două scări exterioare erau decorate cu urne și busturi care împodobeau fațada clădirii.

Pentru că plouă mult în acele părți, castelul a fost amplasat într-o zonă joasă, în mijlocul unor pajiști verzi. Păduri de stejar și mesteacăn, care se făcuseră ca de aur la vremea sosirii mele, acopereau munții din jur. Așa arăta locul nașterii mele, reședința nobilei și străvechii familii de Montserrat. Numele meu adevărat, de care îmi amintesc în prezent, este Marie Gabrielle Alienor de Montserrat de Castel sau, după cum mă numeau cei mai mulți pe atunci, Gabrielle de Montserrat.

Emoția cu care m-am pregătit să-mi întâlnesc mama lăsase în umbră restul gândurilor. Fratele meu m-a dus în salon, unde mama stătea pe un scaun tapițat. Pe pereți atârnau portretele strămoșilor în haine de campanie sau de curte. Am făcut o plecăciune în fața doamnei de Castel, care mi-a întins mâna ca să i-o sărut. Am fost surprinsă să remarc că nu semănam cu ea. Părea mică și delicată, iar părul ei era încă negru, cu câteva fire argintii. Avea nasul subțire, maxilarul puternic și ochi negri și pătrunzători. Gura îi era o linie dreaptă, fără buze, care nu părea să fie arcuită prea des de vreun zâmbet. Se uită îndelung la mine și se întoarse spre fratele meu.

– Nu credeam să fie atât de ciolănoasă. Crezi că o să mai crească în înălțime? Și claiă aia de păr roșcat!

Nu mă așteptam la o primire prea călduroasă de la un părinte care nu-și exprimase niciodată dorința de a mă vedea în primii unsprezece ani de viață, dar atitudinea ei tot mă umili. Marchizul părea și el stânjenit. Încercă să împace realitatea situației cu sentimentele mele.

– La vârsta ei, madame, spuse, multe fete promet puțin, însă, în anii următori, își îmbunătățesc considerabil aspectul. Sunt incredințat că Gabrielle va deveni o fată foarte drăguță.

Mama mea, privindu-mă, clătină din cap și oftă.

– Am un apartament pregătit pentru tine, copilă. Trebuie să fii tare nerăbdătoare să-l vezi.

Am urmat o slujnică spre o cameră lungă și îngustă de la etajul al doilea, mobilată cu un mic pat alb, un dulap și o masă mare, acoperită cu modele și bucăți de pânză tăiată, care încă nu fuseseră cusute laolaltă. Singura decorațiune era un portret al unui domn în uniformă, care, cu excepția unui zâmbet ștrengăresc, semăna cu marchizul. Era fratele mai mic al răposatului meu tată, colonelul de Montserrat, mă informă slujnica. Mi-am adus aminte de căldura din patul doicii, pe care l-am împărțit ani de-a rândul, și începusem să regret chiar și tovărășia ursuză din dormitorul mănăstirii.

M-am uitat pe fereastră. Priveliștea pășunilor și a pădurilor din spatele castelului m-a obosit deodată. M-am așezat pe pat. Mi-am scos cartea – aveam una singură – și am citit pentru a nu știu câta oară poveștile mele favorite. Volumul cu basmele lui Perrault era cea mai importantă comoară pe care o aveam, un dar de la fratele meu, marchizul, pe când încă eram la doica Labro. Pe atunci, nu știam să citesc, ca de altfel toți ceilalți din căsuța doicii. Totuși, întorceam paginile cu mișcări lente, fascinată de vraja cuvintelor tipărite. Complexitatea lor îmi păruse atât de copleșitoare, încât nu-mi puteam închipui că o persoană atât de mică, cum eram eu, avea să stăpânească vreodată un astfel de meșteșug. De asemenea, fratele meu îmi zisese că această carte fusese scrisă în limba franceză, o limbă foarte puțin cunoscută mie la vremea aceea.

Când eram mică, marchizul obișnuia să mă țină pe genunchi în timpul vizitelor sale de duminică la casa Marnes și îmi traducea poveștile în limba occitană, în timp ce-i mângâiam cu tandrețe și respect catifeaua hainei. Întotdeauna pleca prea repede, înspăimântând găinile din curte, părăsindu-i pe cei din gospodăria doicii adânc aplecați într-o reverență. Priveam la praful lăsat în urmă de copitele calului său, care rămânea stârnit pe ulița sărăcăcioasă mult timp după ce el dispărea. Apoi, mă întorceam la carte, pentru a-mi crea propriile povești, uitându-mă la poze ca să-mi găsesc inspirație.

În camera mea nouă și stranie din Fontfreyde, vechii mei prieteni – prițese, zâne și motani încălțați – îmi redară obișnuita alinare.

Fratele meu m-a întrerupt din lectură ca să mă ia într-un tur al castelului – un labirint de coridoare, scări peste scări, turnuri, turnulețe și saloane, dintre care multe nu mai erau utilizate. Joséphine, bucătăreasa, asistată de o fată care ajuta la treburile gospodăriei, curăța morcovi în bucătărie. Ne făcură o plecăciune, iar Joséphine mă salută în limba occitană, fapt care mă înveseli. Încăperea avea un foc radios care ardea puternic într-un cuptor uriaș, înăuntrul căruia se putea sta pe bănci așezate pe ambele părți, un aranjament numit *cantou* în limba occitană. În partea de sus a spațiului cavernos atârnavă bucăți de șuncă. O pisică gălbuie, cu ochii închiși și labele întinse, alăpta un pui aproape la fel de mare ca ea și torcea pe pernele viu colorate de pe una dintre băncile *cantou*-ului. În lumina focului, ceainicele de aramă de pe masă scăpărau licăriri portocalii.

În sfârșit, fratele meu mă duse la grajduri. Erau suficient de mari ca să adăpostească mai mulți cai decât pe cei trei pe care i-am găsit. Armăsarul marchizului necheză înspre noi. Ceilalți doi cai se întoarseră curioși să ne privească. Unul din ei, pe nume Jewel, negru, cu o pată albă, se înălța la aproape doi metri, uriaș chiar și pentru standardele cabaline.

– Nu are încă nouă ani și încă mai crește, mi-a spus fratele meu, ceea ce este foarte neplăcut: în scurt timp, nu i se va mai potrivi harnașamentul.

Cu o gentilețe infinită, Jewel îmi molfăi urechea, iar apoi rochia. Și-a aplecat capul gigantic de-a lungul gâtului și i-am simțit respirația zgomotoasă în ceafă. A fost cel mai prietenos gest de care am avut parte în acea zi. M-am aplecat spre el și l-am sărutat. Avea pielea ca mătasea, coada și coama lungi și unduitoare.

Mi-am ridicat privirea spre marchiz și l-am întrebat:

– Ați vrea să mă învățați să călăresc, sire?

Râse, ceea ce se întâmpla rar.

– Jewel este prea masiv ca să fie calul unei lady, însă este castrat și are un temperament blând. Dacă vei fi o fată cuminte, s-ar putea să mă gândesc la dorința ta.

Prima mea cină cu mama și fratele meu a fost la ora șapte, în marea sala de mese cu lambriuri de stejar. Ne-am așezat în fața

șemineului, la capătul mesei luminate de două lumânări. Restul spațiului, care ar fi putut găzdui peste treizeci de oameni, rămase în întuneric. Înainte de a fi servită o friptură de vită cu castane, fratele meu a recitat *Benedecite*¹. După aceea, a vorbit puțin în vreme ce mama îl răsplăti cu istorioare despre netrebniciile servitorilor și arendașilor. Mie nu-mi adresă nici un cuvânt; de fapt, abia dacă mă observă.

După cină, ne-am retras în salonul principal, unde fratele meu a început să citească un tratat de vânatoare legat în piele tocită, iar mama un volum de *Cugetări creștine*. M-am gândit că nu era prudent să mă duc după cartea mea, așa că m-am mulțumit să mă holbez la propriile picioare.

– Copilă, știi să coși? întrebă mama.

– Da, doamnă, am învățat la mănăstire.

– Până la urmă, ai putea să te faci utilă. Servitoarele au o soartă nefericită și nu par niciodată capabile să termine ceva. Mă întreb de ce ne mai ostenim să le ținem. Acum o săptămână, am început o cămașă de noapte. Vei lucra la ea. Nu cumva să mă păcălești, fetițo, vreau o cusătură fină și egală.

Sună clopoțelul ca una dintre servitoare să-i aducă lucrurile pentru cusut. Din acel moment, nu am mai avut altă ocupație la Fontfreyde.

La ora nouă, toți servitorii intrară în cameră și îngenuncheară lângă mama și fratele meu. Mama îmi ceru să mă așez lângă ea. Marchizul rosti rugăciunile. Am făcut greșala să mă las pe călcâie când am îngenuncheat și atunci mama se întoarse spre mine și-mi trase o palmă peste față. Mi se reamintiră manierele adecvate și poziția corectă. În cele din urmă, toți se ridicară. Era momentul să ne retragem.

În prima noapte la Fontfreyde, n-am dormit prea mult. Podeaua de lemn scârțâia ca și cum cineva se tot plimba prin cameră. Poate o fi fost vreun *drac*, unul dintre acele duhuri mici și dezgustătoare care, în Auvergone, bântuie fiecare casă, mare sau mică și se amuză pe seama locuitorilor. Vântul de toamnă cutremură vechiul loc și-l umplu cu sunete stranii. Am crezut că aud zarva de la *chaço volante*,

¹ Imn bisericesc (n.red.)